

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОПАТОЛОГІЇ

для студентів

**Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:**

Психологія
другого (магістерського)
магістра
053 Психологія
05 Соціальні та поведінкові науки

Рівне – 2020

Робоча програма: Основи психопатології
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія

27 серпня 2020 р. __13__ с.

Розробник: к.психол.наук, доц. Іванюта О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від « 27 » __08__ 2020 року № 1

Голова _____ доц. Хом'як О.А.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти другого (магістерського)

доц. Михальчук Ю.О. _____
(підпис)

© _____, 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3 /3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 1	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія	Варіативна	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		год. 20	год.6
		Практичні, семінарські	
		год. 10	год.4
		Самостійна робота	
		год. 30	40 год.
		Індивідуальні завдання: 30/40 год.	
		Вид контролю 1-й семестр: залік	

2. Мета та завдання курсу

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи психопатології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Мета дисципліни: формування у студентів цілісного уявлення про основні форми порушення психічної діяльності, створення теоретичної основи для осмислення випадків патології, які зустрічаються на практиці, формування методологічного вантажу для аналізу змінених тривалістю хвороби психічних функцій і становлення первісних практичних навичок користування психопатологічним інструментарієм.

Завдання: опанування основ психопатології як науки про психічні хвороби, а саме: виникнення, прояв та закономірності перебігу психічних захворювань дасть можливість психологам опанувати питання їх профілактики та організації допомоги психічно хворим. Знання, здобуті при вивченні курсу «Основи психопатології», є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації психологів.

Після вивчення дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- ✓ клініко-психологічну характеристику психічних захворювань
- ✓ особливості психічних захворювань, що виникають внаслідок вживання психоактивних речовин
- ✓ закономірності перебігу психічних захворювань.

Після вивчення дисципліни здобувачі повинні **вміти:**

- ✓ розрізняти розлади особистості
- ✓ проводити консультування клієнтів з «дивними» та «драматичними» розладами особистості.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Клініко-психологічна характеристика психічних захворювань

Тема 1. Загальнотеоретичні моделі психопатології та терапії. Біологічна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки. Психодинамічна модель. Поведінкова модель. Когнітивна модель. Екзистенційно-гуманістична модель. Соціокультурна модель

Література: основна [3, 5, 7, 11, 16, 18, 21, 27, 32,35,40] допоміжна [3,5]

Тема 2. Розлади емоційної сфери та їх терапія. Генералізований тривожний розлад. Фобічні розлади

Література: основна [2,4,14,17,20,22,24,29,36] допоміжна [7,9]

Тема 3. Розлади, викликані використанням психічно активних речовин. Залежність та зловживання психічноактивними речовинами. Зловживання алкоголем і залежність від нього. Зловживання героїном та героїнова залежність (наркоманія). Методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин

Література: основна [1,15,23,25,36] допоміжна [1,8]

Тема 4. Шизофренія. Етимологія хвороби. Перебіг шизофренії. Теорії виникнення шизофренії. Психологічний підхід до виникнення шизофренії. Методи лікування шизофренії. Ефективна суспільна допомога хворим на шизофренію

Література: основна [8,12,21,28,38,39] допоміжна [10,11]

Тема 5. «Дивні» розлади особистості. Діагноз «Розлад особистості». Параноїдний розлад особистості. Шизоїдний розлад особистості. Шизотипічний розлад особистості

Література: основна [6,18,19,30,33,34] допоміжна [2,4,10]

Тема 6. «Драматичні» розлади особистості. Антисоціальний розлад особистості. Межевий розлад особистості. Гістрійонний розлад особистості. Нарцисичний розлад особистості. Уникаючий розлад особистості. Залежний розлад особистості. Обсесивно-компульсивний розлад особистості

Література: основна [9,10,13,26,31,37] допоміжна [6]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Клініко-психологічна характеристика психічних захворювань												
Тема 1. Загальнотеоретичні моделі психопатології та терапії	14	2	2		5	5	14	2	-		6	6
Тема 2. Розлади емоційної сфери та їх терапія	14	2	2		5	5	14	-	2		6	6
Тема 3. Розлади, викликані використанням психічно активних речовин	16	4	2		5	5	16	2	-		7	7
Тема 4. Шизофренія	16	4	2		5	5	16	-	2		7	7
Тема 5. «Дивні» розлади особистості	16	4	2		5	5	16	2	-		7	7
Тема 6. «Драматичні» розлади особистості	16	4	2		5	5	16	-	-		8	8
Разом за змістовим модулем 1	90	20	10		30	30	90	6	4		40	40

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнотеоретичні моделі психопатології та терапії	2/-
2	Розлади емоційної сфери та їх терапія	2/2
3	Розлади, викликані використанням психічно активних речовин	2/-

4	Шизофренія	2/2
5	Розлади особистості	2/-
	Разом	10/4

6. Самостійна робота (30/40 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізуйте співвідношення «симптом» і «синдром» у визначенні патологічного стану	3
2	Особливості порушень емоційно-вольової сфери у дітей	3
3	Аутизм як особлива форма аномального розвитку і аутичні прояви при шизофренії	3
4	Сімейні фактори та їх вплив на виникнення дитячих психогенній	3
5	Початкові прояви психогенних захворювань	3
6	Патологічне формування особистості	3
7	Порівняйте аутизм як особливу форму аномального розвитку і аутичні прояви при шизофренії	3
8	Сімейні фактори та їх вплив на виникнення дитячих психогенній	3
9	Початкові прояви психогенних захворювань	3
10	Патологічне формування особистості	3
	Разом	30

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Клініко-психологічна характеристика психічних захворювань				
Тема 1. Загальнотеоретичні моделі психопатології та терапії	1. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, розробити порівняльну таблицю співставлення теоретичних моделей для пояснення природи психічних розладів, написання психологічного есе на тему: «Свобода – це пізнана необхідність».	основна [3, 5, 7, 11, 16, 18, 21, 27, 32, 35, 40] допоміжна [3, 5]	5
Тема 2. Розлади	Вивчення лекційного	Експрес опитування,	основна	3

емоційної сфери та їх терапія	матеріалу, підготовка до практичного заняття	складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, знайти техніки лікування специфічних фобій, психологічне есе на тему «Роль афективної сфери в психічному житті людини», реферативне повідомлення / презентація : «Соціальна сутність людських почуттів»	[2,4,14,17,20,22,24,29,36] допоміжна [7,9]	
Тема 3. Розлади, викликані використанням психічно активних речовин	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, презентація «Алко- / нарко- залежна особистість», психологічне есе: «Роль чуттєвого пізнання у створенні адекватного образу світу», психологічне есе: «Образ світу залежної особистості»	основна [1,15,23,25,36] допоміжна [1,8]	3
Тема 4. Шизофренія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, реферативні повідомлення / презентації: «Теорії походження шизофренії» / «Динаміка перебігу шизофренії у дітей»	основна [8,12,21,28,38,39] допоміжна [10,11]	3
Тема 5. «Дивні» розлади особистості	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, знайти техніки лікування специфічних фобій, психологічне есе на тему «Роль афективної сфери в психічному житті людини», реферативне повідомлення / презентація : «Соціальна сутність людських почуттів»	основна [6,18,19,30,33,36]	3

	практичного заняття	термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, написання 2-х психологічних есе на тему: «Параноїдний розлад особистості» / «Шизоїдний розлад особистості» / Шизотипічний розлад особистості»	34] допоміжна [2,4,10]	
Тема 6. «Драматичні» розлади особистості	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	«Антисоціальний розлад особистості» / «Межевий розлад особистості» / «Гістрійонний розлад особистості» / «Нарцисичний розлад особистості» / «Унікаючий розлад особистості» / «Залежний розлад особистості» / «Обсесивно-компульсивний розлад особистості»	основна [9,10,13,26,31,37] допоміжна [6]	3

8. Індивідуальні завдання (30/40 год.)

- 1) ефективні психотерапевтичні техніки та прийоми допомоги особистості, що має психічні розлади;
- 2) підготовка презентацій / рефератів за двома із обраних тем.

Теми індивідуальних робіт

1. Прикладні аспекти патопсихології
2. Особливості використання патопсихологічного обстеження та аналізу його результатів для організації та проведення лікувальної та реабілітаційної роботи.
3. Види психологічних експертиз (трудова, військова, судова, педагогічна).
4. Аналіз динаміки окремих характеристик і формування синдромів.
5. Взаємозалежність і взаємовплив окремих характеристик і синдромів.
6. Динаміка розвитку та змін індивідуально-психологічних особливостей особистості.
7. Методи дослідження патопсихологічних реєстр-синдромів.

9. Методи навчання

І. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота), моделювання та проведення консультацій;
за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення),

дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

10. Методи контролю

- Поточне тестування.
- Перевірка завдань самостійної роботи.
- Перевірка індивідуальної роботи.
- Поточний контроль.
- Семестрова форма контролю.

11. Питання до заліку з курсу

1. Біологічна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
2. Психодинамічна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
3. Поведінкова модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
4. Когнітивна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
5. Екзистенційно-гуманістична модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
6. Соціокультурна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки
7. Генералізований тривожний розлад
8. Фобічні розлади
9. Залежність та зловживання психічноактивними речовинами
10. Зловживання алкоголем і залежність від нього
11. Зловживання героїном та героїнова залежність (наркоманія).
12. Методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин
13. Етимологія шизофренії
14. Перебіг шизофренії
15. Теорії виникнення шизофренії
16. Психологічний підхід до виникнення шизофренії
17. Методи лікування шизофренії.
18. Ефективна суспільна допомога хворим на шизофренію
19. Діагноз «Розлад особистості»
20. Параноїдний розлад особистості.
21. Шизоїдний розлад особистості.
22. Шизотипічний розлад особистості
23. Антисоціальний розлад особистості
24. Межевий розлад особистості
25. Гістрійонний розлад особистості
26. Нарцисичний розлад особистості
27. Унікаючий розлад особистості
28. Залежний розлад особистості
29. Обсесивно-компульсивний розлад особистості.
30. Роль психотерапії у лікуванні розладів особистості

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна, індивідуальна робота						Підсумковий контроль / залік	Сума
Змістовий модуль №1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13.Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал.Психодіагностичні методики
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

Список використаної та рекомендованої літератури Основна

1. Бержере Ж., Бекаш А. Патопсихология. Психоаналитический подход. Теория и клиника. Учебное пособие. – М. : Аспект Пресса, 2008. – 397с.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб. : Речь, 2010. – 416 с.
3. Блейхер В.М., Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология – М. : МПСИ Модэк. – 2011 – 624 с.
4. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2003. – 413 с.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М. Вольф. – СПб. : Питер, 2004.
6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий: их статика, динамика, систематика. Н.Новгород : Изд-во НГМА, 2000. – 124 с.

7. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб. : Сфера, 2004.
8. Депрессивные расстройства при соматических заболеваниях. Образовательная программа по депрессивным расстройствам ВПА/ПТД. Модуль 2 / под ред. Н.А. Корнетова. – К. : Сфера, 2002. – 69 с
9. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М. : Медицинская книга; Нижний Новгород : НГМА, 2002.
10. Жмуров В.А. Психопатология. – М. : Медицинская книга, 2012. – 668 с.
11. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учеб. пособие для вузов. – М. : Академия, 2011. – 208с.
12. Исаев Д.Н. Психопатология детского возраста. – СПб., 2001.
13. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология (Учебник). СПб. : Питер, 2004.
14. Клиническая патопсихология: руководство для врачей и клинических психологов / В. М. Блейхер, И. В. Крук, С. Н. Боков. – 2-е издание, исправленное и дополненное. – Москва : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : НПО 'МОДЭК', 2006. – 624 с.
15. Клиническая психология : учебник для студентов высш. учеб. заведений, обуч. по направлению и специальностям психологии / МГППУ. фак. психологического консультирования; ред. А. Б. Холмогорова. – М. : Академия, Т. 2: Частная патопсихология. – 2012. – 432 с.
16. Клиническая психология и психотерапия: научное издание/ ред.: М. Перре, У. Бауманн. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2012. – 944 с.
17. Клиническая психология: учебник для студентов мед. вузов и фак. клин. психологии / ред. Б. Д. Карвасарский. – 5-е изд., доп. – СПб. [и др.] : Питер, 2014. – 896
18. Клиническая психология: учебник/ Е. А. Орлова, Н. Т. Колесник; ред. Г. И. Ефремова. – М. : Юрайт, 2011. – 363 с
19. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 520 с.
20. Максимова Н.Ю. Милютин Е.Л. Курс лекций по патопсихологии. – Ростов на Дону, 2000. – 576 с
21. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств, Санкт-Петербург, 1994.
22. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / Мельник А. П. – Луцьк : Іванюк В.П., 2013. – 68 с.
23. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. – М. : Медпресс, 2012 – 592 с.
24. Михайлов Б.М. Соматоформные расстройства: клиника, диагностика, принципы терапии / Б.М. Михайлов, Е.И. Кудинова // Архів психіатрії. – 2010. Т.1. вип. 3. – С. 8 – 13.
25. Напресенко О.К. Депресії та тривога в загально медичній практиці (соціальні, діагностичні та лікувально-профілактичні аспекти) // Вісник психіатрії та психофармакотерапії. - № 1. – 2002. – С. 7 – 12
26. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
27. Общая патопсихология: учебник в 4 томах Том 1 / А.Б. Холмогорова. – Москва : Академия, 2010. – 464 с.
28. Основы патопсихологии: учебно-методическое пособие [Электронный ресурс] / сост. К.С. Орлова Е.А. Козьяков Р.В, Козьякова Н.С. Патопсихология. Учебник для вузов. – М, 2011. – 257 с.

29. Патопсихология : психоаналитический подход : теория и клиника / Ред. Ж. Бержере. – Москва : Аспект Пресс, 2008.
30. Патопсихология : учебное пособие : для студентов высших учебных заведений / Б. В. Зейгарник. – 5-е издание, стереотипное. – Москва : Академия, 2007. – 208 с.
31. Патопсихология: теория и практика / И.Ю. Левченко. – 2-е изд., стер. – Москва : Академия, 2004.
32. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под. ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.
33. Психопатии и акцентуации характера у подростков. Патохарактерологический диагностический опросник для подростков (ПДО) / А. Е. Личко. – Санкт-Петербург : Речь, 2009. – 256 с.
34. Психосоматическая медицина. Руководство для врачей: [под ред. П.И. Сидорова]. – М. : МЕДпресс-информ. – 2006. – С. 568
35. Смулевич А.Б. Психопатология личности и коморбидных расстройств: учеб. пособие. – М. : МЕДпресс-информ, 2009. – 208 с.
36. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста / Ред. С.Ю. Циркин. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 752 с.
37. Табачников С.І. Актуальні проблеми психічного здоров'я населення України // Міжнародний психіатричний журнал. – 2007. – Т.1. – №1. – С. 5.
38. Фрейд А. Психология «Я» и защитные механизмы. – М. : Педагогика-Пресс, 2016. – 160 с.
39. Хобзей М.К. Соціально-орієнтована психіатрична допомога в Україні: проблеми та рішення / М.К Хобзей, П.В. Волошин, Н.О. Марута // Український вісник психоневрології. – 2010. – Т.18, вип. 3. – С. 10 – 14.
40. Ясперс К. Общая психопатология. – М. : Практика, 1997.- 1056 с.

Додаткова

1. Антропов Ю. Ф. Психиатрия детско-подросткового возраста. Общая психопатология / Антропов Ю. Ф. – Ч. 1.– М. : ДеЛипринт, 2010. – 416 с.
2. Антропов Ю.Ф., Шевченко Ю.С. Психосоматические расстройства и патологические привычные действия у детей и подростков. – 2-е изд., испр. – М. : Издательство Института Психотерапии, Издательство НГМА, 2000. – 320 с.
3. Батаршев А.В. Психодиагностика пограничных расстройств личности и поведения / А.В. Батаршев. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2004.
4. Коваленко І.В. Психосоматичні розлади: діагностика та лікування / І.В. Коваленко. – Вінниця : Консоль, 2005. – 32 с.
5. Психопатология детского возраста : хрестоматия / Ред. А.Ю. Егоров. – Москва-Санкт-Петербург : Дидактика Плюс: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 368 с.
6. Психопатология познавательной деятельности : нарушения ощущений, восприятия, памяти, мышления, внимания : учебное пособие / и др. ; Автор Л.М. Барденштейн, В.А. Молодецких, А.С. Курашов. – Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2009
7. Психопатология развития детского и подросткового возраста / Чарлз Венар, Патрисия Кериг. – Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 670 с.
8. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2000. – 416 с.
9. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике : практическое руководство / С.Я. Рубинштейн. – Москва : Апрель Пресс : Психотерапия, 2007. – 224 с.

10. Юзвишина О.В. Клінічні рекомендації для лікарів загальної практики щодо лікування супутніх депресій, тривожних станів і серцево-судинних захворювань: навчально-методичний посібник / О.В. Юзвишина. – Хмельницький, 2007. – 28 с.
11. Яньшин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. – СПб.: Питер, 2004. – 336 с.

Інтернет джерела

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. – М., 2009 http://www.goldbiblioteca.ru/online_psihologiya/online_psistr4/301.php
2. Карташова. – Электрон. дан. – Красноярск: Сиб. федер. ун-т, 2012. http://ipps.sfu-kras.ru/sites/ipps.institute.sfu-kras.ru/files/publications/osnovy_patopsihologii.pdf
3. Левченко И.Ю. Патопсихология: Теория и практика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 232 с.– [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/6/0428/6_0428-1.shtml.
4. Снежневский А.В. Лекции по общей психопатологии – <http://www.koob.ru>

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПСИХОПАТОЛОГІЇ»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	2
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.психол.н., доц. Іванюта Ольга Володимирівна
Контактна інформація	olgapractice@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Основи психопатології» буде корисна майбутнім психологам, які прагнуть опанувати основами психопатології як науки про психічні хвороби, а саме: виникнення, прояв та закономірності перебігу психічних захворювань дасть можливість психологам оволодіти техніками та методами їх профілактики та організації допомоги психічно хворим. Основними перевагами дисципліни є теоретична спрямованість. При викладанні дисципліни наводяться приклади патологій людей різного віку, застосовуються ситуаційні завдання, кейси, консультативні техніки, презентації, методики психодіагностики тощо.
Мета та цілі	Формування у студентів цілісного уявлення про основні форми порушення психічної діяльності, створення теоретичної основи для осмислення випадків патології, які зустрічаються на практиці, формування методологічного вантажу для аналізу змінених тривалістю хвороби психічних функцій і становлення первісних практичних навичок користування психопатологічним інструментарієм. Знання, здобуті при вивченні курсу є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.
Результати навчання	Ознайомлення з основними принципами в межах психопатологічного та патопсихологічного підходів до вивчення відхилень психічної діяльності, розуміння психічних патологій. Розвиток професійного мислення майбутнього психолога; використання отриманих знань для подальшого саморозвитку.

Soft skills: соціально- психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати із запитом клієнта, емпатії, толерантності, безоцінкового сприйняття, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Основи патопсихології», «Клінічна психологія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Загальнотеоретичні моделі психопатології та терапії	Біологічна модель у поясненні та лікуванні аномального функціонування психіки. Психодинамічна модель. Поведінкова модель. Когнітивна модель. Екзистенційно-гуманістична модель. Соціокультурна модель	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, розробити порівняльну таблицю співставлення теоретичних моделей для пояснення природи психічних розладів, написання психологічного есе на тему: «Свобода – це пізнана необхідність».
2. Розлади емоційної сфери та їх терапія	Генералізований тривожний розлад. Фобічні розлади	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, знайти техніки лікування специфічних фобій, психологічне есе на тему «Роль афективної сфери в психічному житті людини», реферативне повідомлення / презентація : «Соціальна сутність людських почуттів»
3. Розлади, викликані вживанням	Залежність та зловживання психічноактивними речовинами. Зловживання алкоголем і залежність від	Експрес опитування, складання

психічно активних речовин	нього. Зловживання героїном та героїнова залежність (наркоманія). Методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин	термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, презентація «Алко- / нарко- залежна особистість», психологічне есе: «Роль чуттєвого пізнання у створенні адекватного образу світу», психологічне есе: «Образ світу залежної особистості»
4. Шизофренія	Етимологія хвороби. Перебіг шизофренії. Теорії виникнення шизофренії. Психологічний підхід до виникнення шизофренії. Методи лікування шизофренії. Ефективна суспільна допомога хворим на шизофренію	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, реферативні повідомлення / презентації: «Теорії походження шизофренії» / «Динаміка перебігу шизофренії у дітей»
5. «Дивні» розлади особистості.	Діагноз «Розлад особистості». Параноїдний розлад особистості. Шизоїдний розлад особистості. Шизотипічний розлад особистості	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, написання психологічного есе на тему: «Параноїдний розлад особистості» / «Шизоїдний розлад особистості» / Шизотипічний розлад особистості»
6. «Драматичні» розлади особистості	Антисоціальний розлад особистості. Межевий розлад особистості. Гістріонний розлад особистості. Нарцисичний розлад особистості. Уникаючий розлад особистості. Залежний розлад особистості. Обсесивно-компульсивний розлад особистості	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, написання психологічного есе (на вибір): «Антисоціальний розлад особистості» / «Межевий розлад особистості» /

	«Гістрійонний розлад особистості» / «Нарцисичний розлад особистості» / «Унікаючий розлад особистості» / «Залежний розлад особистості» / «Обсесивно-компульсивний розлад особистості»
--	--

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Список використаної та рекомендованої літератури Основна

1. Бержере Ж., Бекаш А. Патопсихология. Психоаналитический подход. Теория и клиника. Учебное пособие. – М. : Аспект Пресса, 2008. – 397с.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб. : Речь, 2010. – 416 с.
3. Блейхер В.М., Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология – М. : МПСИ Модэк. – 2011 – 624 с.
4. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2003. – 413 с.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М. Вольф. – СПб. : Питер, 2004.
6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий: их статика, динамика, систематика. Н.Новгород : Изд-во НГМА, 2000. – 124 с.
7. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб. : Сфера, 2004.
8. Депрессивные расстройства при соматических заболеваниях. Образовательная программа по депрессивным расстройствам ВПА//ПТД. Модуль 2 / под ред. Н.А. Корнетова. – К. : Сфера, 2002. – 69 с
9. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М. : Медицинская книга; Нижний Новгород : НГМА, 2002.
10. Жмуров В.А. Психопатология. – М. : Медицинская книга, 2012. – 668 с.
11. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учеб. пособие для вузов. – М. : Академия, 2011. – 208с.
12. Исаев Д.Н. Психопатология детского возраста. – СПб., 2001.
13. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология (Учебник). СПб. : Питер, 2004.
14. Клиническая патопсихология: руководство для врачей и клинических психологов / В. М. Блейхер, И. В. Крук, С. Н. Боков. – 2-е издание, исправленное и дополненное. – Москва : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : НПО 'МОДЭК', 2006. – 624 с.
15. Клиническая психология : учебник для студентов высш. учеб. заведений, обуч. по направлению и специальностям психологии / МГППУ. фак. психологического консультирования; ред. А. Б. Холмогорова. – М. : Академия, Т. 2: Частная патопсихология. – 2012. – 432 с.
16. Клиническая психология и психотерапия: научное издание/ ред.: М. Перре, У. Бауманн. – 3- е изд. – СПб. : Питер, 2012. – 944 с.
17. Клиническая психология: учебник для студентов мед. вузов и фак. клин. психологии / ред. Б. Д. Карвасарский. – 5-е изд., доп. – СПб. [и др.] :

- Питер, 2014. - 896
18. Клиническая психология: учебник/ Е. А. Орлова, Н. Т. Колесник; ред. Г. И. Ефремова. – М. : Юрайт, 2011. – 363 с
 19. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 520 с.
 20. Максимова Н.Ю. Милютин Е.Л. Курс лекций по патопсихологии. – Ростов на Дону, 2000. – 576 с
 21. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств, Санкт-Петербург, 1994.
 22. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / Мельник А. П. – Луцьк : Іванюк В.П., 2013. – 68 с.
 23. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. – М. : Медпресс, 2012 – 592 с.
 24. Михайлов Б.М. Соматоформные расстройства: клиника, диагностика, принципы терапии / Б.М. Михайлов, Е.И. Кудинова // Архів психіатрії. – 2010. Т.1. вип. 3. – С. 8 – 13.
 25. Напреенко О.К. Депресії та тривога в загально медичній практиці (соціальні, діагностичні та лікувально-профілактичні аспекти) // Вісник психіатрії та психофармакотерапії. - № 1. – 2002. – С. 7 – 12
 26. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
 27. Общая патопсихология: учебник в 4 томах Том 1 / А.Б. Холмогорова. – Москва : Академия, 2010. – 464 с.
 28. Основы патопсихологии: учебно-методическое пособие [Электронный ресурс] / сост. К.С. Орлова Е.А. Козьяков Р.В, Козьякова Н.С. Патопсихология. Учебник для вузов. – М, 2011. – 257 с.
 29. Патопсихология : психоаналитический подход : теория и клиника / Ред. Ж. Бержере. – Москва : Аспект Пресс, 2008.
 30. Патопсихология : учебное пособие : для студентов высших учебных заведений / Б. В. Зейгарник. – 5-е издание, стереотипное. – Москва : Академия, 2007. – 208 с.
 31. Патопсихология: теория и практика / И.Ю. Левченко. – 2-е изд., стер. – Москва : Академия, 2004.
 32. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под. ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.
 33. Психопатии и акцентуации характера у подростков. Патохарактерологический диагностический опросник для подростков (ПДО) / А. Е. Личко. – Санкт-Петербург : Речь, 2009. – 256 с.
 34. Психосоматическая медицина. Руководство для врачей: [под ред. П.И. Сидорова]. – М. : МЕДпресс-информ. – 2006. – С. 568
 35. Смулевич А.Б. Психопатология личности и коморбидных расстройств: учеб. пособие . – М. : МЕДпресс-информ, 2009. – 208 с.
 36. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста / Ред. С.Ю. Циркин. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 752 с.
 37. Табачніков С.І. Актуальні проблеми психічного здоров'я населення України // Міжнародний психіатричний журнал. – 2007. – Т1. – №1. – С. 5.
 38. Фрейд А. Психология «Я» и защитные механизмы. – М. : Педагогика-Пресс, 2016. – 160 с.
 39. Хобзей М.К. Соціально-орієнтована психіатрична допомога в Україні: проблеми та рішення / М.К Хобзей, П.В. Волошин, Н.О. Марута // Український вісник психоневрології. – 2010. – Т.18, вип. 3. – С. 10 – 14.

40. Ясперс К. Общая психопатология. – М. : Практика, 1997.- 1056 с.

Додаткова

1. Антропов Ю. Ф. Психиатрия детско-подросткового возраста. Общая психопатология / Антропов Ю. Ф. – Ч. 1.– М. : ДеЛипринт, 2010. – 416 с.
2. Антропов Ю.Ф., Шевченко Ю.С. Психосоматические расстройства и патологические привычные действия у детей и подростков. – 2-е изд., испр. – М. : Издательство Института Психотерапии, Издательство НГМА, 2000. – 320 с.
3. Батаршев А.В. Психодиагностика пограничных расстройств личности и поведения / А.В. Батаршев. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2004.
4. Коваленко І.В. Психосоматичні розлади: діагностика та лікування / І.В. Коваленко. – Вінниця : Консоль, 2005. – 32 с.
5. Психопатология детского возраста : хрестоматия / Ред. А.Ю. Егоров. – Москва-Санкт-Петербург : Дидактика Плюс: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 368 с.
6. Психопатология познавательной деятельности : нарушения ощущений, восприятия, памяти, мышления, внимания : учебное пособие / и др. ; Автор Л.М. Барденштейн, В.А. Молодецких, А.С. Курашов. – Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2009
7. Психопатология развития детского и подросткового возраста / Чарлз Венар, Патрисия Кериг. – Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 670 с.
8. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2000. – 416 с.
9. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике : практическое руководство / С.Я. Рубинштейн. – Москва : Апрель Пресс : Психотерапия, 2007. – 224 с.
10. Юзвигина О.В. Клінічні рекомендації для лікарів загальної практики щодо лікування супутніх депресій, тривожних станів і серцево-судинних захворювань: навчально-методичний посібник / О.В. Юзвигина. – Хмельницький, 2007. – 28 с.
11. Яншин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. – СПб.: Питер, 2004. – 336 с.

Інтернет джерела

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. – М., 2009 http://www.goldbiblioteca.ru/online_psihologiya/online_psistr4/301.php
2. Карташова. – Электрон. дан. – Красноярск: Сиб. федер. ун-т, 2012. http://ipps.sfu-kras.ru/sites/ipps.institute.sfu-kras.ru/files/publications/osnovy_patopsihologii.pdf
3. Левченко И.Ю. Патопсихология: Теория и практика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 232 с.– [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/6/0428/6_0428-1.shtml.
4. Снежневский А.В. Лекции по общей психопатологии – <http://www.koob.ru>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1	20
Самостійна робота над курсом	20
Індивідуальна науково-дослідна робота	20
Підсумковий контроль – залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни